ことわざ　　かだい
;諺の　;課題

① 一寸の虫にも五分の 魂

いっすん　むし　　ごぶ　たましい

- I nejnepatrnější živý tvor je hoden uznání.
- (dosl.) „I v brouku velkém jeden palec je stejně duše.“
- Podobné angl. *Even a worm will turn.* (nutnost respektovat slabé)
- Možný anglický ekvivalent *Don't judge a book by its cover.* (Podle výkladu neodsuzovat podle vzhledu. Anglická verze přísloví je v tomto případě obecnější, zatímco japonský originál se omezuje na slabší živé tvory.)
- Podobá se českému 'Nesuď knihu podle obalu.' (viz výklad výše)

れいぶん　　よわ
例文：　一寸の虫にも五分の魂、弱いからとばかにするな。

'I nejmenší brouček má duši, neponižuj ho, jen protože je slabý.'

Poznámky k formě:

- 一寸　*issun*　'jeden palec'; jednotka délky, cca 3 cm
- 五分　*gobu*　možno přeložit jako 'rovnost', ale i 'polovina'
- 魂　*kon*（音）, *tamašii*（訓）　'duše, duch'

② 烏の行水

からす　ぎょうずい

- Rychlá sprcha. / Krátká koupel.
- (dosl.) „Havraní koupel.“
- Odkazuje na skutečnost, že havrani se jen rychle „opláchnou“ v kaluži nebo dešti.
- Podobá se angl. *Take a quick dip in the tub.*
- Podobné českému 'Ošplouchnout se.'

Alternativní forma:　からす の行水

れいぶん　　で
例文：　えっ、もう出たの、烏の行水だね。

'Ach, už jsi venku… To byla rychlá sprcha, co?'

Poznámky k formě:

- 烏　*u*（音）, *karasu*（訓）　'havran'; bývá chybně zaměňováno za podobný znak 鳥 *tori* 'pták'
- 水　*sui*（音）, *mizu*（訓）　konotace chladné vody (v kontrastu ke znaku 湯 *ju* 'horká voda')
- 行水　*gjózui*　'venkovní koupel'

③ 波瀾万丈（はらんばんじょう）

- Bouřlivé změny koření život.
- (dosl.) „Nekončící vlnobití.“
- Podobné angl. *Variety is the spice of life.* (na rozdíl od japonského přísloví s pasivním nábojem nabádá k vyhledávání rozmanitosti)
- Podobá se českému ‘Změna je koření života.’

Alternativní forma: 波乱（らん）万丈

例文（れいぶん）： 波瀾万丈の物語（ものがたり）。波瀾万丈の人生（じんせい）。

‘Dynamický příběh.’ ‘Dynamický život.’

Poznámky k formě:

- 波 *ha*（音）, *nami*（訓） ‘malá vlna’
- 瀾 *ran*（音）， *nami*（訓） ‘velká vl: *haran* ‘vzestupy a pády’ / ‘turbulence’
- 万丈 *bandžó* emotivně zabarvený výraz / radostné zvolání

④ 人面獣心（じんめんじゅうしん）

- Dravá povaha skrytá za maskou lidskosti.
- (dosl.) „Lidská tvář, zvířecí duše.“
- Odpovídá angl. *Wolf in sheep’s clothing*.
- Podobá se českému ‘Vlk v rouše beránčím.’
- Původ v legendě ze střední Asie, dokumentované v čínských historických spisech.

Alternativní forma: 人（にん）面獣心

例文（れいぶん）： 子供（こども）を虐待（ぎゃくたい）するとは、人面獣心なやつ。

‘On a týrat děti?! Ten chlap je bestie!’

Poznámky k formě:

- 人面 *džinmen* ‘lidská tvář’
- 獣心 *džúšin* ‘šelmí srdce / zvířecí duše’

⑤ 蟻(あり)の穴(あな)から堤(つつみ)も崩(くず)れる

- Je třeba dávat pozor na drobnosti, všechno se na nich může zhroutit.
- (dosl.) „Mravenčí chodbičky protrhnou hráz.“
- Angl. ekvivalent *A small leak will sink a great ship.*
- Dá se přirovnat k anglickému *Look before you leap* nebo českému ‘Dvakrát měř, jednou řež.’ (ve významu nutnosti být obezřetný)
- Původ v karetní hře *iroha karuta* z období Edo.

例文(れいぶん)： ちょっとしたエラーから、5点(てん)も取られるとは、まさに蟻の穴から堤も崩れるだな。

‘Kvůli takové hloupé chybě jsem dostal jen 5 bodů?! Je to asi fakt, na drobnosti se může všechno rozpadnout.’

Poznámky k formě:

- 蟻の穴 *ari no ana* ‘mravenčí cestičky’
- 堤 *tei*（音）, *cucumi*（訓） ‘hráz’
- 崩れる *kuzureru* ‘rozpadnout se, rozdrolit (se), rozdrobit (se)’

⑥ 地震雷火事親父(じしんかみなりかじおやじ)

- Čtyři nejobávanější katastrofy seřazené podle strašlivosti.
- (dosl.) „Zemětřesení, bouřky, požáry a otcové“
- Podle tradic konfucianismu měl otec v rodině nejsilnější pozici a jeho pravomoce uvnitř byly neomezené.

例文(れいぶん)： 地震雷火事親父で、昔(むかし)の父親(ちちおや)はこわかった。

‘Podle rčení: „zemětřesení, bouře, požáry a otcové“, byli otcové v minulosti děsiví.’

Poznámky k formě:

- 地震 *džišin* ‘zemětřesení’
- 雷 *rai*（音）, *kaminari*（訓） ‘bouře, blesk, hrom, božstvo bouře, hněv’
- 火事 *kadži* ‘požár’

⑦ 落花狼藉（らっかろうぜき）

- Stav absolutního chaosu. / Násilí páchané na ženách.
- (dosl.) „Nepořádek z padajících okvětních lístků“
- Podobné angl. *All hell broke loose.*
- Podobá se českému ‘Je to boží dopuštění.’
- Původ ve sbírce Wakan Róeišú.

例文（れいぶん）： 部屋（へや）の中は落花狼藉の限（かぎ）りで、足（あし）の踏（ふ）み場（ば）もない。

‘V pokoji je takový nepořádek, že se tam nedá ani vkročit.’

Poznámky k formě:

- 落花 *rakka* ‘padající květy’ odkazují ke strádání; znak pro ‘květ’ je metaforickým vyjádřením ženy
- 狼 *ró*（音）, *ókami*（訓） ‘vlk’ v přísloví nese význam násilí; ‘sukničkář’
- 狼藉 *rózeki* ‘násilí, nepořádek, zmatek’

⑧ 天下太平（てんかたいへい）

- Celý svět je v míru (, buď i ty).
- (dosl.) „Vše pod nebem je ve velkém míru.“
- Podobné čínskému 和平与安宁是千金 *hé píng yǔ ān níng shì qiān jīn* (Mír a klid dá za tisíc zlatých.)
- Bývá někdy užíváno rozhodčími sumo zápasů (*gjódži*) jako heslo na válečných vějířích (*gunbai*), kterými signalizují svá rozhodnutí.

Alternativní forma: 天下泰（たい）平

例文（れいぶん）： 天下太平であり、何事（なにごと）もなく在位（ざいい）5年（ねん）。

‘Zavládl mír, jeho pětiletá vláda proběhla hladce.’

Poznámky k formě:

- 天下 *tenka* možné překlady ‘celý svět, celá společnost’, ale i ‘Šógun’ (arch.)
- 太平 *taihei* ‘mír, klid’

Zdroje

Internetové zdroje

Kotobank [online]. Japonsko: Asahi Shimbun [cit. 12.4.2018]. Dostupné z:

① https://kotobank.jp/word/%E4%B8%80%E5%AF%B8%E3%81%AE%E8%99%AB%E3%81%AB%E3%82%82%E4%BA%94%E5%88%86%E3%81%AE%E9%AD%82-434280

https://kotobank.jp/word/%E4%BA%94%E5%88%86-503965#E3.83.87.E3.82.B8.E3.82.BF.E3.83.AB.E5.A4.A7.E8.BE.9E.E6.B3.89

② https://kotobank.jp/word/%E7%83%8F%E3%81%AE%E8%A1%8C%E6%B0%B4-467406#E5.A4.A7.E8.BE.9E.E6.9E.97.20.E7.AC.AC.E4.B8.89.E7.89.88

③ https://kotobank.jp/word/%E6%B3%A2%E7%80%BE%E4%B8%87%E4%B8%88-605179#E3.83.87.E3.82.B8.E3.82.BF.E3.83.AB.E5.A4.A7.E8.BE.9E.E6.B3.89

④ https://kotobank.jp/word/%E4%BA%BA%E9%9D%A2%E7%8D%A3%E5%BF%83-539112#E5.A4.A7.E8.BE.9E.E6.9E.97.20.E7.AC.AC.E4.B8.89.E7.89.88

⑧ https://kotobank.jp/word/%E5%A4%A9%E4%B8%8B%E6%B3%B0%E5%B9%B3%E3%83%BB%E5%A4%A9%E4%B8%8B%E5%A4%AA%E5%B9%B3-336074#E5.A4.A7.E8.BE.9E.E6.9E.97.20.E7.AC.AC.E4.B8.89.E7.89.88

Kotowaza allguide [online]. Japonsko: ©2011-2018 [cit. 12.4.2018]. Dostupné z:

① http://kotowaza-allguide.com/i/issunnomushinimogobu.html
② http://kotowaza-allguide.com/ka/karasunogyouzui.html
⑤ http://kotowaza-allguide.com/yu/yudantaiteki.html
⑥ http://kotowaza-allguide.com/si/jishinkaminarikajioyaji.html
⑦ http://kotowaza-allguide.com/ra/rakkarouzeki.html

Weblio [online]. Japonsko: ©2005 [cit. 12.4.2018]. Dostupné z:

⑧ https://ejje.weblio.jp/content/%E5%A4%A9%E4%B8%8B%E5%A4%AA%E5%B9%B3

Jisho.org: Japanese Dictionary [online]. ©2009 [cit. 12.4.2018] Dostupné z:

① http://jisho.org/search/%E8%A1%8C%E6%B0%B4
③ http://jisho.org/search/%E4%B8%87%E4%B8%88
④ http://jisho.org/search/%E4%BA%BA%E9%9D%A2
http://jisho.org/search/%E7%8D%A3%E5%BF%83
⑥ http://jisho.org/search/%E5%9C%B0%E9%9C%87
http://jisho.org/search/%E7%81%AB%E4%BA%8B
⑦ http://jisho.org/search/%E8%90%BD%E8%8A%B1
http://jisho.org/search/%E7%8B%BC%E8%97%89
⑧ http://jisho.org/search/%E5%A4%A9%E4%B8%8B
http://jisho.org/search/%E5%A4%AA%E5%B9%B3

Literatura

SHŌGAKKAN JITEN HENSHŪBU HEN. Reikai gakushū kotowaza jiten. Dai 2-han. Tōkyō: Shōgakkan, 2002. ISBN 4-09-501652-3